

Muxtar Auezovun "Abay yolu" romanının janr və məzmun xüsusiyyətləri

Könül Əliyeva

AMEA Nizami Gəncəvi adına Ədəbiyyat İnstitutu. Azərbaycan.

E-mail: eliyevpervin1@gmail.com

Annotasiya. Muxtar Auezov XX əsr qazax ədəbiyyatının böyük yazıçılarından biridir. Çoxsahəli yaradıcılığa malik olan yazıçının yaradıcılığında "Abay yolu" romanı xüsusi əhəmiyyət daşıyır. Roman həm ideya-məzmun, həm də dil-üslub baxımından diqqəti cəlb edir. "Abay yolu" qazax xalqının və Abay Kunanbayevin həyatını özündə əks etdirən bir həyat epopeyasıdır. Muxtar Auezov qazax xalqının keçmiş tarixini, mədəniyyətini öyrənmək məqsədilə çoxlu mütaliə etmiş, xalqın ictimai-siyasi, mədəni həyatında baş verən dəyişikliklər ilə yaxından tanış olmuş, bilavasitə xalqdan məlumat toplamış, qeydlər aparmış və nəticədə "Abay yolu" romanını ərsəyə gətirmişdir.

Məqalə M.Auezovun "Abay yolu" romanının təhlilinə həsr olunmuşdur. Həmçinin məqalədə dünya ədəblərinin "Abay yolu" haqqındakı fikirləri və onların qazax ədəbiyyatına olan münasibətləri yer almaqdadır. Məqalədə Qazax həyatının ensiklopediyası, qazaxların dastanı sayılan əsərin mövzu bənzərsizliyi, yalnız həcmnin genişliyi ilə deyil, həm də fikir gözəlliyi, mövzusunun əhəmiyyəti, reallığı ilə uğur qazanmasından da ətraflı söz açılır.

Açar sözlər: qazax xalqı, Muxtar Auezov, Abay, "Abay yolu", roman

Məqalə tarixəsi: göndərilib – 17.10.2021; qəbul edilib – 24.10.2021

Genre and content features of Mukhtar Auezov's novel "Abay's Way"

Konul Aliyeva

Institute of Literature named after Nizami Ganjavi of ANAS. Azerbaijan.

E-mail: eliyevpervin1@gmail.com

Abstract. Mukhtar Auezov is one of the great poets of Kazakh literature of the 20th century. The novel "Abay's Way" has a special place in writer's multifaceted creativity. The novel attracts attention in terms of idea-content and language-style. "Abay's Way" is an epopee of life that reflects the life of the Kazakh people and Abay Kunanbayev. In order to study past history and culture of the Kazakh people Mukhtar Auezov read a lot, got acquainted with the changes occurring in people's socio-political and cultural life, collected information directly from the public, got the marks and as a result he wrote the novel "Abay's Way".

The article is dedicated to the analysis of the novel "Abay's Way". World writer's thoughts about the novel "Abay's Way" and their attitude towards Kazakh literature are also included in the article. In the article it is noted that the work that is considered the encyclopedia of Kazakh life and the saga of Kazakhs was successful not only in its content uniqueness, but also of its large volume, the beauty of thought, the importance of the subject and reality.

Keywords: Kazakh people, Mukhtar Auezov, Abay, "Abay's way", novel

Article history: received – 17.10.2021; accepted – 24.10.2021

Giriş / Introduction

Qazax türklərinin mədəni irsinin öyrənilməsi, qorunması və təbliğində jurnalist, tədqiqatçı, təröüməçi və ictimai xadim kimi Muxtar Omarxan oğlu Auezovun böyük xidmətləri olmuşdur. Muxtar Auezov şifahi və klassik ədəbiyyatın, habelə, Şərq və Qərb ədəbi irsinin ən yaxşı ənənələrini mənimsəmiş, müasir qazax ədəbiyyatının ədəbi dilinin zənginləşməsinə, realizmin inkişafına böyük töhfələr vermişdir. Böyük qırğız yazıçısı Çingiz Aytmatov dahi sənətkarın qazax

ədəbiyyatının təşəkkülü və inkişafındakı xidmətlərini belə qiymətləndirmişdir: "Rus ədəbiyyatının inkişafında Puşkinin rolu nə qədər çox idisə, Orta Asiya və qonşu millətlərin mədəniyyətinin formalaşmasında Muxtar Auezovun rolu da bir o qədər idi" [11, s.175]. Ümumiyyətlə, böyük yazıçının bədii irsi təkcə qazax ədəbiyyatının deyil, həm də bütün bəşər mədəniyyətinin dəyərli bir nailiyyətidir.

Əsas hissə / Main Part

Muxtar Auezov 28 sentyabr 1897-ci ildə keçmiş Semey şəhərində, indiki Şərqi Qazaxıstan vilayətinin Abay rayonu Şinqıstau şəhərində anadan olmuşdur. Uşaqlıq illəri köçəri qazax ailəsində keçmişdir. Onun bir sənətkar kimi yetişməsində boya-başa çatdığı mühitin və ailəsinin böyük təsiri olmuşdur. Babası Auez oxumuş, ərəb və fars dillərini mükəmməl bilmiş, türk xalqlarının ədəbiyyatına dərin bələd olmuşdur. "Muxtarın atası Omarxan və babası Auez dahi şair Abayın yaşadığı kəndə qonşu olan kənddə yaşamış və Abayla dost olmuşlar" [1, s.8]. Abay kimi bir mütəfəkkirlə qonşu kənddə yaşamaq, şair uşaqları və tələbələri ilə bir mühtədə böyümək Muxtar Auezovun mənavi inkişafına sözsüz ki, müsbət təsirini göstərmişdir.

Demək olar ki, çağdaş Qazax ədəbiyyatının qurucusu kimi qəbul edilən Muxtar Auezov bütün həyatını Abay Kunanbayevi tanımağa, onun həyat və yaradıcılığını öyrənməyə həsr etmişdir. Abayın şəxsiyyəti və sənəti Muxtar Auezovun bütün elmi və ədəbi əsərlərinin ən təməl və ən vacib mövzunu təşkil etmişdir. Muxtar hələ uşaqkən babasının sayəsində ərəbcə yazdığı və oxumağı öyrənir. "Əski əlifbanı 78 yaşlı atasından öyrənmiş ədib bu əlifbanın köməyi ilə qazax şairi Abay Kunanbayevin yaradıcılığı ilə yaxından tanış olmuş [9, s. 26], şeirlərini əzbərləmiş, onun haqqında yazılmış bütün məqalələri oxumağa başlamışdır. Bütün bunları öyrənməkdə yazıçının məqsədi öz əsərlərində Abayın şəxsiyyətini və onun dövrünü əks etdirmək olmuşdur. Qazax xalqını, ədəbiyyatını, mədəniyyəti

yətni dünyaya tanıdan və ən yaxşı şəkildə təmsil edən dörd cildlik "Abay yolu" roman-epopeyası buna aydın sübutdur.

"Abay yolu" romanı Muxtar Auezov adını ədəbiyyətə qovuşduran bənzərsiz bir əsərdir. Bu əsər yazıçının bütün yaradıcılığının ən önəmli nümunəsi olmuşdur. Ədib Abaydan ilham alaraq qazax xalqının keçmiş tarixini, mədəniyyətini öyrənmək məqsədilə çoxlu kitablar oxumuş, xalqın ictimai-siyasi, mədəni həyatında baş verən dəyişikliklər ilə yaxından tanış olmuş, bilavasitə xalqdan məlumat toplamış, qeydlər aparmış və nəticədə "Abay yolu" romanını ərsəyə gətirmişdir. Muxtar Auezov "Abay yolu" romanını necə yazması haqqında özü belə demişdir: "İnqilabdan yarım əsr əvvəl qazax xalqının həyat tərzini göstərmək üçün Abay şəxsiyyətini formalaşdırmağı qarşıma məqsəd qoydum. Qəhrəmanımın doğulub-böyüdüüyü qəsəbədən olduğum üçün gənclik dövründə onu yaxşı tanıyan müasirləri, dostları, bəbalər və nənələrlə Abay haqqında danışmaq fürsətim oldu. Xüsusən 1930-cu ildən sonra Abayın tərçümeyi-halına dair sənədlər toplamağa başladım. Abay haqqında zamanında yaşamış insanların dilindən topladığım məlumatlar 1933-cü ildə nəşr olunmağa başladı. Romanda yer alan şəxsiyyətlər, qəbilə və tayfa, tarixi yer adları hamısı realdır. Romanda unudulanlar olduqca azdır. Kitablardan hər birində qazax xalqının bütün inkişaf proseslərini göstərməyə çalışdım" [3, s.5-6]. Muxtar Auezovun hər hansı bir arxiv məlumatı, günlük qeydləri, xatirələri olmayan bir şair haqqında bu qədər geniş elmi araşdırma apar-

ması və bənzərsiz əsərlər yazması dünya ədəbiyyatı tarixində sözün əsl mənasında təkrarı olmayan bir ədəbi hadisədir.

Qırğızstanın Xalq yazıçısı Çingiz Aytmatov “usta” dediği Muxtar Auezoovun “Abay yolu” romanının yazılması haqqında öz dəyərli fikirlərini bildirmişdir: “Muxtar Auezoov dünyaya tanından şah əsəri “Abay yolu” romanıdır. Köçəri köhnə dünyanın süqutu zamanı bütün reallıqları ilə xalqın taleyini qələmə alan yazıçı bizim kim olduğumuzu, yəni dünyaya necə gəldiyimizi, necə yaşadığımızı tanımaq vəzifəsini öz üzərinə götürür. Mənim fikrimcə, böyük bir tarixə sahib olan qazax xalqının yeni nəslə öz keçmişinə öz gözləri ilə baxmalı idi. Millətin bu gözü Muxtar Auezoov idi. Yazıçı ilə xalq arasındakı bu bağlılıq Auezoovun qələmindən güclü bir dalğa kimi sahələ vurdu və qazax xalqının böyük əsəri – “Abay yolu” romanı yarandı” [2, s.8]. Dahi sənətkarın yaradıcılıq potensialı geniş və zəngin idi. Yazıçının qüvvətli istedadından doğan “Abay yolu” əsəri ucsuz-bucaqsız böyüklüyünə və dibsiz dərinliyinə görə bizləri heyətləndirir, oxucuları özünə cəlb edir.

Muxtar Auezoov dünyəvi məşhur romanını yazmadan öncə dünya ədəbiyyatındakı romançılıq təcrübəsinə bələd olmuş, çoxlu araşdırmalar aparmış və özünə ən yaxın olanını seçmişdir. Auezoov “Abay”, “Abay yolu” romanlarının tarixindən bəhs edən məqaləsində özü bu haqda yazır: “Keçmişdəki yazıçıların romanlarını təhlil edərək özümə yaxın və faydalı ola biləcək xüsusiyyətləri örnək aldım. Xüsusilə, fransız yazıçısı Andre Moruanın “Bayron”u (1930) ilə rus yazıçısı Yuri Tınyanovun Aleksander Griboyedovun həyatından bəhs edən “Vəzir Muxtarın ölümü” (1928) romanlarından təsirlənmişəm” [1, s.14]. Uzun araşdırmaların nəticəsi olaraq ərsəyə gələn “Abay yolu” romanında yazıçı Abayın yaşadığı dövrdəki feodal quruluşunu, Qazax torpaqlarındakı sinfi ziddiyyətləri, qazax xalqının köçəri həyat tərzini, sosial balanssızlığı aydın şəkildə göstərmişdir. Auezoov bu əsəri ilə qazax xalqının unudulmuş tarixini yenidən dirçəltmiş, keçmiş ilə gələcək arasında bir körpü yaratmışdır. Qazaxların əsl milli xarakterini tanımaqla bərabər, bütün millətlər, xalqlar üçün ortaq olan çox dəyərli bir sənət əsərini dünyaya təqdim etmişdir.

Romanın adının “Abay yolu” olması təsadüfi deyildir. “Abay aydınlığın simvoludur. Bu yol gələcək nəsillər üçün də bir yol, bir işıq mənbəyidir” [4]. Həyat haqiqətlərini oxuculara olduğu kimi çatdırmaq Muxtar Auezoovun ən böyük amalı idi. Onunla eyni dövrdə yaşayan həmkarlarının öz roman və hekayələrində həyatı, insanları olduğu kimi deyil, arzu etdikləri kimi qələmə almasının səbəbini Auezoov yaxşı bilirdi. Yalanların yer aldığı bir ədəbiyyatda baş verənləri bütün çıpaqlığı ilə qələmə almaq böyük cəsarət tələb edirdi. İndiki dövr üçün bu asan görsənsə də, Sovet repressiyasının hökm sürdüyü bir dövrdə həyat haqiqətlərini bütün təfərrüatları ilə təsvir edilməsi mümkün deyildi. Nə olursa olsun, haqiqəti müdafiə edən yazıçı əsərlərində yer alan şəxsiyyətləri və baş verən hadisələri real həyatdan götürmüş, Abayın çətin həyat tərzini, dövrün ziddiyyətlərini aydın şəkildə göstərməyə nail olmuşdu. Burada yazıçının məqsədi Abayın başına gələnləri xronoloji ardıcılıqla qələmə almaq deyil, xalqın bu dəyərli şəxsiyyəti unutmaması üçün onun bütün şəxsi keyfiyyətlərini vurğulayaraq, tarixi bir həyat hekayəsi təqdim etmək idi. Professor Məmməd Əliyevin də dediği kimi “Abay yolu” romanının yazılmasında məqsəd “... təkə xalqın tarixini, adət-ənənələrini, əski Çöl qanunları ilə yaşayan insanların məişətini əks etdirmək deyil, başlıcası yeni yaranmaqda olan ictimai münasibətlər burulğanında xalqın irəli çıxarmaq, onu savadlı, inkişaf etmiş xalqlar cərgəsinə qoşmaq idi” [7, s.26-27]. Muxtar Auezoov özü də tərcümeyi-halında bu məsələyə toxunur: “Mən Abay obrazını yaradarkən onun yalnız xalqımızın tarixindəki yeri, keçmişdəki mütərəqqi rolu haqqında düşünmürdüm. Şairin keçmişdəki həyat və fəaliyyətindən sonrakı tarix üçün nadir yadigar olan cəhətləri seçib götürdüm. Bu cür seçmə əsasında Abay dövründən başlamış cəmiyyətin sosialistcə yenidən qurulması dövrünə qədər xalqımızın keçdiyi tarixi yolu həmişə xatırlana-caq” [8, s.7]. Bir sözlə, “Abay yolu” romanında qazax xalqının həyat tərzini, sosial vəziyyətini, müxtəlif inancları və adət-ənənələri, feodal quruluşu, sinfi mübarizə, rus işğalı və Qərb təsiri qazax şairi, yazıçısı və mütəfəkkiri Abay Kunnanbayevin tərcümeyi-halı ətrafında tədqiq edilmişdir.

Muxtar Auezoovun “Abay yolu” romanı yalnız Qazaxıstanda deyil, bütün Sovet ədəbiyyatında özünəməxsusluğu ilə seçilirdi. Romanın ideologiyası və bədii uğuru dünyəvi məşhur sənətkarlar tərəfindən yüksək qiymətləndirilmişdir. Rus Sovet yazıçısı Konstantin Fedin “Abay yolu” romanı haqqında söyləmişdir ki: “Muxtar Auezoovun “Abay yolu” əsəri bizə qazax xalqı haqqında tam və aydın məlumat verir. Mənim bu roman sayəsində qazax xalqı haqqındakı bilgilərim daha da genişləndi və mən yalnız indi özümü qazax çölünün ətrini içinə çəkən bir qazax kimi hiss edirəm” [1, s.16]. Romanda qazax xalqının həyat tərzini real boyalarla o qədər geniş və dolğun təsvir edilmişdi ki, əsəri oxuduqca hadisələr film səhnəsi kimi insanın gözündə canlanır. “Fransız yazıçısı Lui Araçon romanın mütəaliəsi ilə bağlı yazırdı: “Epik “Abay yolu” romanı XX əsrin ən yaxşı əsərlərindən biridir”. Rus sovet yazıçısı Aleksandr Fadeyev 1949-cu ildə Parisdəki çıxışında: “Qazax ədəbiyyatı “Abay yolu” kimi romanları sayəsində dünya ədəbiyyatları sırasında xüsusi yerə sahibdir” fikrini irəli sürmüşdür [1, s.16-17]. Bu fikirlər Qazax türk ədəbiyyatının roman janrında nə də-rəcədə uğurlu olmasının göstəricisidir. “Məhz bu cür yüksək meyarlar əsasında yazılmış bədii əsərlər dünya ədəbiyyatının şedevrləri hesab olunmağa layiqdir” [6]. Əhəmiyyətli elm adamlarının “Abay yolu” romanına verdiyi təriflər çox doğru və yerində işlədilmişdir. Söylənən bütün fikirlər romanın hər cəhətdən araşdırılaraq geniş tədqiqatlar nəticəsində yazılmasını bir daha sübut edir.

Muxtar Auezoovun və bəlkə də bütün Qazax ədəbiyyatının ən böyük əsəri olan “Abay yolu” əsəri epik romanın ilk nümunəsi idi. Epik roman qəhrəmanların taleyinin xalqın taleyi ilə əlaqələndirildiyi ədəbi janrdır, əsas xüsusiyyəti təsvir olunan hadisələrin reallığı və tamlığıdır. Adi klassik romandan fərqli olaraq burada bütün bir tarixi dövr təsvir edilir, milli problemlərə və maraqlara toxunulur. “Abay yolu” əsərində də bir tərəfdən XIX əsrin ikinci yarısındakı qazax xalqı təsvir edilərkən, digər yəndən qəhrəmanların həyatı xalqın tarixindəki mürəkkəb dəyişiklərlə iç-içə verilmişdir. Abayın yaşadığı cəmiyyətlə mübarizəsi, xeyirxahlıq və zülm arasındakı qarşıdurma, mövcud reallığı olduğu

kimi ifadə etməyin çətinliyəti epik romanda gözəl bir üslubda öz əksini tapmışdır.

Romanın süjet xəttinin əsasını Abay və yaxın ətrafının hakim təbəqənin zorakılığına qarşı apardığı mübarizə təşkil edir. Dahi şairin şəxsi həyatı dövrün ziddiyyətləri ilə nəsillərin taleyinin toqquşması zəminində təsvir edilir. Romandakı hadisələrin obyektiv axını, insanların taleyinin cəmiyyətin həyatından asılı olması, ağaların, bəylərin öz statuslarından istifadə etməsi kimi bu və digər məsələlər bütün çıpaqlığı və reallığı ilə göstərilmişdir. Kənardan baxıldığı zaman romandakı hər fəslin müstəqil mövzusu var, lakin xalqı üçün təəssüf hissi keçirən, insanlara həmişə kömək etməyə çalışan, haqsızlığa qarşı qorxmadan mübarizə aparan Abayın həyatı və ədəbi fəaliyyəti onları sıx şəkildə birbirinə bağlayır. Abay əsərdə haqsızlığı, vicdansızlığı, cəhəlati tənqid etməyi, elm və xeyriyyəçiliyi ucaltmağı bir prinsip olaraq seçən, öz haqqı işi uğrunda təkbəşinə mübarizə aparan bir qəhrəman kimi göstərilir. Real həyatda Abay insanların gözündə nə qədər mükəmməl bir insan idisə, romanda da şairin şərafli obrazı eyni səviyyədə tədqim olunmuşdur. Muxtar Auezoovun Qazax ədəbiyyatının qızıl zərinəsinə çevrilmiş bu əsəri sayəsində dahi şair Abayı qazax xalqının əsl dəstəkçisi kimi tanıyırdıq.

Muxtar Auezoovun ömrünün 15 ilini sərf etdiyi bioqrafik “Abay yolu” romanı dörd cildə ibarətdir. “Romanın ilk kitabı 1938-1940-cı illərdə “Telqara” adı ilə qələmə alındı. “Okudan Kaytkanda” və “Kat-Kabatta” adlı fəsilləri 1939-cu ildə nəşr olundu. 1940-cı ilin payızında “Telqara” adlandırılan birinci kitab əvvəlcə əski əlifba ilə mətbəəyə verildi, iki il aradan sonra isə kiril əlifbası ilə 1942-ci il iyul ayında “Abay” adı ilə çap olundu” [11, s.182-183]. “İkinci kitab 1947-ci ildə “Abay”, üçüncü kitab 1950-ci ilə “Şair Ağa”, dördüncü kitab isə 1952-ci ildə “Abay yolu” adı ilə çap olunmuş və roman bütövlükdə “Abay yolu” adlandırılmışdır. Daha sonra roman 1956 və 1959-cu illərdə müxtəlif nəşrlərdə çap olunmuşdur [12, s.57].

“Abay yolu” hələ hissə-hissə çap olunarkən bir sıra çətinliklə qarşılaşır. Əsərin birinci kitabı – “Telqara” 1940-cı ildə tamamlanıb çap üçün nəşriyyata təqdim edilir. Lakin kitab oxunduq-

dan sonra təhlükəli kitab adlandırılaraq nəşrinə qadağa qoyulur və Muxtar Auezova qaytarılır. Sonradan Qazax ədəbiyyatına, Muxtar Auezov yaradıcılığına rəğbət bəsləyən Beysembay Kenjebayev kitabı Muxtar Auezovdan geri alaraq gizli şəkildə çap etdirir. Bu barədə görkəmli abayşünas Tursın Curtbay öz müsahibəsində məlumat vermişdir: “Beysembay Kenjebayev Moskva mətbuatında “Kazmembaspa” jurnalının baş redaktoru vəzifəsində çalışırdı. O, İkinci Dünya müharibəsi zamanı Sovet dövlətinin maneələrinə məhəl qoymadan “Abay” kitabını nəşriyyata göndərir və Kuandık Şanqıtbayevin redaktorluğu ilə çap etdirir” [5]. “Çox keçmədən Beysembay Kenjebayevin Kuandık Şanqıtbayev ilə birlikdə yazdığı “Abay” kitabına həsr olunmuş “Qazax həyatının ensiklopediyası” adlı məqaləsi “Sosial Qazaxıstan” qəzetində dərc olunur” [10, s.13]. Yalnız bundan sonra hər kəs romanın çap edilməsindən xəbərdar olur. “Yoluxucu xəstəlik səbəbilə xəstəxanaya yerləşdirilən Muxtar Auezov kitabının nəşrindən xəbərsiz idi. Kenjebayev xəstəxanaya gedərək Muxtarı ikinci mərtəbənin evyanına çağırıb kitabın çap olunması xəbərini verir: “Müjdə, Muxtar! “Abay” nəşr olundu” [10, s.13]. Bunu eşidən böyük yazıçı göz yaşlarını saxlaya bilməyib ağlayaraq Kenjebayevə: “Unutmayacam, unutmayacam, sən Abayı diriltidin” söyləyir” [11, s.183]. Əlbəttə, bu göz yaşları sevincdən idi, o,

Nəticə / Conclusion

Qazax xalqının minillik mədəniyyəti Abayı, Abay Muxtar Auezovu, Auezov isə “Abay yolu”nu yaratdı və bütün bunların qaynağı qazax xalqının tarixi, həyat tərzı və adət-ənənələri oldu.

Ədəbiyyat / References

1. Ainur Zhanabayeva. Muhtar Avezov'un romanları üzərində bir inceleme. Ankara, 2016.
2. Cengiz Aytmatov. “Üstad hakkında söz”, Türk lehceleri ve edebiyatı dergisi, Muhtar Avezov özel sayısı, sayı 14, Ağustos 1996.
3. Ekrem Ayan. Kazak türkcəsinin cümle bilgisi bakımından türkiyə türkcəsi ilə karşılaştırılması (Muhtar Avezov'un “Abay yolu” romanı çevresinde), Muğla, 2001.
4. <https://www.altayli.net/muhtar-avezov-ve-abay-yolu.html>
5. <https://www.astana-akshamy.kz/uzilmejdı-uly-aqynnyng-ulgisi/?ln=lat>

6. İsa Həbibbəyli. 525-ci qəzet. Dünya ədəbiyyatı anlayışına Giriş və “Dünya ədəbiyyatı” dərğisinin xüsusi sayına müqəddimə, 2020, 5 iyun.
7. Məmməd Əliyev. “Ədəbiyyat qəzeti”, 2020, 14 mart.
8. Muxtar Auezov. Abay romanı. Azərnaşr, 1954.
9. Muxtar Auezov həyatı və yaradıcılığı. Bakı: “Elm və təhsil”, 2020.
10. Prof. Dr. Kulbek Ergöbek. Merhametsiz zamanın yigit evladı. Çukurova Sanat / Aylık Fikir Sanat Edebiyat Dergisi Yıl: 1 Sayı: 4, Nisan 2010.
11. Prof. Dr Mustafa Öner. XX. Yüzyıl Türkistan Edebiyatının Anıtı: Muhtar Evezov (1897-1961). Ahmet Yesevi Üniversitesi Mütevelli Heyet Başkanlığı / “Bilig” Türk Dünyası Sosyal Bilimler Dergisi, Sayı 37, Bahar 2006.
12. Yrd. Doç.Dr. H. Emel Aşa. “Muhtar Ömerhanoglu Avezov ve Abay Yolu Romanının Tercümelere ile İlgili Bibliyografik Bilgiler”. Ahmet Yesevi Üniversitesi Mütevelli Heyet Başkanlığı / “Bilig” Türk Dünyası Sosyal Bilimler Dergisi, Bilig, Sayı 5, Bahar 1997.

Жанровые и тематические особенности романа Мухтара Ауэзова «Путь Абая»

Кёнуль Алиева

Институт литературы им. Низами Гянджеви НАНА. Азербайджан.
E-mail: eliyevpervin1@gmail.com

Резюме. Мухтар Ауэзов один из выдающихся писателей казахской литературы XX века. В многогранном творчестве писателя роман «Путь Абая» имеет особую значимость. Роман заслуживает внимания с точки зрения идейного содержания и стиля языка. «Путь Абая» это жизненная эпопея, которая воплощает в себе жизнь казахского народа и Абая Кунанбаева. Мухтар Ауэзов был много начитан об историческом и культурном прошлом казахского народа, подробно осведомлён о общественно-политических, культурных преобразованиях, происходивших в жизни народа, узнавая о них непосредственно от народа, делая заметки, что привело к созданию романа «Путь Абая», который анализирован в статье. Кроме того, в статье нашли место суждения мировых литераторов о романе «Путь Абая» и их отношении к казахской литературе. В статье подробно освещены причины успеха романа, признанного «энциклопедией казахской жизни», «казахским дастаном», не только по значительному объёму, но и неповторимостью темы, красотой мысли, реальностью и значительностью темы.

Ключевые слова: казахский народ, Мухтар Ауэзов, Абай, «Путь Абая», роман